

Motion till riksdagen 2025/26:3880

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

med anledning av proposition 2025/26:87 Nya regler för arbetskraftsinvandring

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	1
1 Propositionens huvudsakliga innehåll	2
2 Vänsterpartiets syn på arbetskraftsinvandring	2
3 Vänsterpartiets synpunkter på proposition 2025/26:87	3
3.1 Inkomstkrav, avsnitt 6.1 samt 6.2	5
3.2 Vissa yrkesgrupper ska kunna uteslutas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd, avsnitt 7	6
3.3 Sjukförsäkring som ett krav för arbetstillstånd, avsnitt 11	6
3.4 Tillståndstiden för säsongarbete bör förlängas, avsnitt 15.1	7

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 6 kap, 2 § stycke 1, 6 kap 9 § stycke 2 och 6 c kap 9 § och antar övriga lagförslag i propositionen.

1 Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag som syftar till att skärpa villkoren för arbetskraftsinvandring samtidigt som invandring av högkvalificerad arbetskraft avses främjas. Det handlar bl.a. om följande:

- Krav på heltäckande sjukförsäkring och ett lönekrav införs som villkor för arbetstillstånd. Vissa yrkesgrupper ska kunna undantas från lönekravet.
- Vissa yrkesgrupper ska kunna uteslutas från möjligheten att alls beviljas arbetstillstånd.
- Arbetstillstånd får vägras om arbetsgivaren har blivit påförd vissa sanktioner eller är misstänkt för eller har dömts för vissa brott.
- Den särskilda avgiften för den som har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige höjs.
- Två nya brott, exploatering av utländsk arbetskraft och handel med arbetstillstånd, införs.
- Tillståndstiden för EU-blåkort och tillstånd för säsongarbete förlängs.
- Möjligheterna för vissa högkvalificerade utlänningar att ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige utökas.

2 Vänsterpartiets syn på arbetskraftsinvandring

Arbetskraftsinvandringen har historiskt varit positiv för Sverige. Om den är väl fungerande kan den tillföra mycket såväl för den enskilde som kommer hit för att arbeta som för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Men om arbetskraftsinvandringen även framöver ska kunna bidra positivt för samhället måste det finnas garantier för att de som kommer hit och arbetar inte utnyttjas och inte heller används för att dumpa löne- och arbetsvillkoren på den svenska arbetsmarknaden. Det kräver ett rättvist och hållbart system för arbetskraftsinvandring, med ett tydligt överskådligt regelverk, kollektivavtalsenliga löner och villkor - samtidigt som arbetsgivarna ges goda möjligheter att rekrytera den arbetskraft som behövs.

Vänsterpartiets huvudkrav på förändringar i lagstiftningen avseende arbetskraftsinvandring, och som inte finns som förslag i proposition 2025/26:87, är följande:

- Återinför den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen. Frågan om brist och påföljande arbetskraftsbehov ska prövas av Arbetsförmedlingen, i samråd med arbetsmarknadens parter. Arbetstillstånd ska endast ges till de branscher där det råder arbetskraftsbrist.
- Juridiskt bindande anställningserbjudande eller anställningsavtal. Den lön och de villkor som utlovas när arbetskraftsinvandringen beviljas arbetstillstånd ska gälla. Lön och villkor ska vara i nivå med kollektivavtalet för branschen. Politiken ska inte bestämma lönenivåer.
- Heltidsanställning som krav för arbetstillstånd.
- Säkerställ arbetskraftsinvandrarernas rättigheter: arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren ska få stanna i Sverige tillståndstiden ut och ges möjlighet att söka en ny anställning.
- Kontroll och uppföljning: Säkerställ att de arbetskraftsinvandrare som kommer hit och jobbar får den lön och de villkor som de har rätt till enligt kollektivavtal.

Enligt vår mening är det nödvändigt att genomföra ovanstående för att åstadkomma ett hållbart system för arbetskraftsinvandring. De förändringar av lagstiftningen som föreslås i proposition 2025/26:87 är i detta avseende i några fall otillräckliga och i andra fall direkt olämpliga.

3 Vänsterpartiets synpunkter på proposition 2025/26:87

Vänsterpartiet ställer sig bakom delar av regeringens proposition men är kritiska till andra delar av lagförslagen.

Den högerkonservativa regeringen lyfter återkommande behovet av att främja invandring av högkvalificerad arbetskraft. Detta samtidigt som regeringspartier, med Sverigedemokraterna i spetsen, gör sitt bästa för att runt om i världen sprida ut att Sverige inte är ett land som invandrare ska känna sig välkomna till och därmed också får allt fler invandrare att lämna vårt land. Dvs. de som kan. Och de som av egen fri vilja har praktisk möjlighet att lämna landet är inte så sällan just den mest attraktiva och högkvalificerade arbetstagare. Det är helt enkelt naivt att tro att Sverige, i det läge vi befinner oss, ska kunna attrahera ”fler utländska experter, forskare och talanger för att stärka den svenska konkurrenskraften och Sverige som forskarnation”. Om detta ska vara möjligt måste Sverige vara ett attraktivt land på alla sätt; ett högfungerande

välfärdsland där rasismen inte breder ut sig politiskt och dit även folk med utomeuropeisk bakgrund kan känna sig välkomna. Så ser det inte ut idag.

En grundläggande skillnad mellan Vänsterpartiets och regeringens syn på arbetskraftsinvandring är att vårt primära fokus är att motverka utnyttjande och exploatering av arbetskraftsinvandrare – inte att begränsa invandringen till Sverige och göra det svårare för dem som har sökt sig till vårt land. Vi anser att det är arbetsmarknadens behov som ska styra arbetskraftsinvandringen – inte högerregeringens besatthet av att på rasistiska grunder minska invandringen rent generellt. Utifrån dessa diametralt olika synsätt följer naturligtvis även att förslagen till åtgärder - med syfte att reparera en idag mycket stukad politik för arbetskraftsinvandring - bitvis skiljer sig lika diametralt åt.

Med denna proposition försöker regeringen att lappa och laga ett system som i grunden kommer fortsätta vara fel om vi inte har en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning. Man uppvisar inga seriösa ambitioner att se till att ett rättvist system för arbetskraftsinvandring kommer på plats. Det lönekrav som föreslås går tex. inte att se på något annat sätt än att regeringen vill göra fler personer utvisningsbara och se till att färre kommer till Sverige. Förslaget är dessutom ett principiellt avsteg från den svenska arbetsmarknadsmodellen – utan att för den skull lösa exploateringen på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet hade hellre sett att förslag lades fram inom migrationslagstiftningen som kunde skapa bättre förutsättningar för en fungerande samverkan mellan migrations- och arbetsrättslig lagstiftning samt kollektivavtalen.

Vänsterpartiet avslår samtliga lagförslag som berör avsnitten 6.1, 7, samt 15.1 i proposition 2025/26:87. Andra delar ställer vi oss bakom. Vi har exempelvis länge krävt åtgärder som rör det straffrättsliga skyddet mot exploatering av arbetskraft, och även om vi t.ex. skulle önska att lagförslagen i avsnitten 9 och 13 även omfattade skadestånd till den arbetstagare som drabbas samt krav på kontroller, så anser vi att förslagen är leder oss en bit på vägen. Vi ställer oss även bakom de förslag som behandlas i avsnitten 8, 10, 12, 14 och 15.2, 16 samt delvis de förslag som tas upp i avsnitt 6.2 och 11.

Riksdagen bör med anledning av det ovan anförda avslå regeringens förslag lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 6 kap, 2 § stycke 1, 6 kap 9 § stycke 2 och 6 c kap 9 §. Detta bör riksdagen besluta.

3.1 Inkomstkrav, avsnitt 6.1 samt 6.2

I avsnitt 6.1 föreslår regeringen att ytterligare skärpta inkomstkrav införs, och i avsnitt 6.2 föreslår man att undantag för lönekrav ska kunna göras i vissa fall – undantag som enbart är en av följdverkningarna som uppstår på grund av lönekravet.

Vänsterpartiet vill se en modell som bygger på en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning av arbetskraftsbehovet rent generellt, och om Arbetsförmedlingens bristyrkesbedömningar blir mer träffsäkra än de som funnits tidigare kan man också på ett mer effektivt sätt kunna fånga upp vilka arbetskraftsbehov som faktiskt finns. Om arbetstillstånd för arbetskraftsinvandrare dessutom istället beviljas utifrån juridiskt bindande anställningserbjudanden/avtal, med lön och villkor som är i nivå med kollektivavtalet för branschen, så behöver heller inte politiken bestämma lönenivåer.

Vänsterpartiet kan inte se att regeringens skärpta inkomstkrav kommer bidra till minskad exploatering av arbetskraftsinvandrare, något vi också får stöd för hos flertalet remissinstanser. Oseriösa arbetsgivare kommer även fortsättningsvis att exploatera arbetskraftsinvandrare genom att utlova en viss lönenivå och därefter erbjuda en helt annan när arbetskraftsinvandren väl är på plats och börjar jobba. Inte heller kommer regeringens förslag bidra till att klara kompetensbehoven i t.ex. välfärden.

Vidare saknar förslagen i avsnitt 6 nödvändig koppling till den svenska arbetsmarknadsmodellen, som innebär att det är arbetsmarknadens parter som efter förhandlingar kommer överens om nivåerna för löner och övriga villkor på arbetsmarknaden. Och även om gruppen arbetskraftsinvandrare en mycket liten grupp jämfört med det totala antalet sysselsatta i Sverige innebär lönekravet ett principiellt avsteg från den svenska modellen, ett systemfrämmande inslag som riskerar försvåra kompetensförsörjningen inom yrken, branscher eller delar av Sverige där behovet av internationell arbetskraft trots allt är stort. Vänsterpartiet vidhåller att löner och villkor på svensk arbetsmarknad ska fastställas av arbetsmarknadens parter, regeringens modell med politiskt fastställda lönekrav är ett oacceptabelt avsteg från den ordningen.

Vi anser att förändringar av migrationslagstiftningen – som skapar bättre förutsättningar för en fungerande samverkan mellan migrations- och arbetsrättslig lagstiftning samt kollektivavtalen – istället borde genomföras. Det skulle stärka den svenska modellen med kollektivavtal som har bättre förutsättningar att upprätthålla en väl fungerande arbetsmarknadsmodell och skapa goda villkor för alla arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden.

Med anledning av ovan anförda står vi inte bakom regeringens förslag om lönekrav, så som det beskrivs i avsnitt 6.1.

När det gäller avsnitt 6.2, Undantag från lönekravet för arbetstillstånd, menar vi att förslaget är en direkt följd av att ett lönekrav införs. Vänsterpartiets uppfattning är att det föreslagna lönekravet inte bör genomföras. Om nivåerna för lön och villkor för att beviljas ett arbetstillstånd istället utgick från aktuellt kollektivavtal skulle invecklade undantagslösningar för yrkesgrupper där det bedöms finnas en brist på arbetskraft inte behövas.

Om regeringen ändå går vidare med förslaget att lönekravet ska införas anser även Vänsterpartiet att vissa yrken ska kunna undantas från kraven, samt att Arbetsförmedlingen är den myndighet som är bäst lämpad för att ta fram förslag på aktuella yrken. Detta bör ske på årlig basis.

3.2 Vissa yrkesgrupper ska kunna uteslutas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd, avsnitt 7

Liksom regeringen själv skriver är flera remissinstanser är negativa till förslaget, och det gäller även för Vänsterpartiet. Att utesluta hela yrkesgrupper från möjligheten att beviljas ett arbetstillstånd bör till stora delar betraktas som en kortsiktig lösning som inte stoppar de arbetslivskriminella aktörerna eller oseriösa arbetsgivarna. Det är inte heller en åtgärd som hjälper de människor som exploateras eller utnyttjas av sin arbetsgivare eller arbetar i ett yrke där missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring är vanligt förekommande. Det finns också en uppenbar risk att företag som faktiskt sköter sig straffas kollektivt för att andra missbrukar regelverket. Förslaget riskerar exempelvis att påverka bostadsbyggandet, utbyggnaden av infrastruktur och den gröna omställningen negativt – trots att det alltså inte leder till att oseriösa arbetsgivarna stoppas.

Givet att vissa yrkesgrupper ändå ska uteslutas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd menar vi att det inte bör vara regeringens uppgift att ”meddela föreskrifter om att vissa yrkesgrupper inte ska få beviljas arbetstillstånd”. Vi frågar oss hur en sådan bedömning ska gå till och ifrågasätter rimligheten i att det är regeringen som ska bestämma detta. Vi anser att detta bör i sådant fall vara en uppgift för lämplig myndighet att avgöra – inte regeringen.

Vänsterpartiet anser att det är kollektivavtal som skapar de bästa förutsättningarna för att långsiktigt värna individens villkor och trygghet på arbetsmarknaden och ställer

oss därmed inte bakom regeringens förslag att utesluta hela yrkesgrupper från möjligheten att beviljas arbetstillstånd.

3.3 Sjukförsäkring som ett krav för arbetstillstånd, avsnitt 11

Vänsterpartiet står i sak bakom regeringens förslag om att arbetskraftsinvandrare vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år ska ha en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige under hela det första året för att kunna beviljas ett arbetstillstånd.

Vi anser dock att kostnaden för en sådan försäkring bör betalas av den arbetsgivare som anställer en person för en kortare period än ett år. En bestämmelse som den som föreslås i propositionen bör därför utformas så att det tydligt framgår att det är arbetsgivarens ansvar att säkerställa att arbetstagaren har eller har ansökt om en heltäckande försäkring i ett sådant fall. En sådan bestämmelse skulle rimligen även bidra till att avhålla oseriösa arbetsgivare från att rekrytera människor från tredjeland på förhållandevis korta anställningar. Därmed skulle också risken för utnyttjande och exploatering av arbetskraftsinvandrare minska.

3.4 Tillståndstiden för säsongarbete bör förlängas, avsnitt 15.1

Vänsterpartiet står inte bakom förslaget om att förlänga tillståndstiden för säsongarbete från sex upp till nio månader.

Att förlänga tillståndstiden för alla säsongarbetare är en onödig regeländring då arbetsgivarna redan har förutsättningar att ansöka om förlängning för enstaka anställda. Förslaget kommer därför inte få avsedd effekt utan riskerar tvärtom att leda till ett ökat missbruk i försök från arbetsgivare att kompensera för de problem och brister som uppstår i och med regeringens förslag till ökat lönekrav.

Vänsterpartiet anser att en bättre lösning för att motverka arbetskraftsbrist är att inte införa det föreslagna lönekravet.

Vi delar dock TCO:s uppfattning att om en förlängning av tillståndstiden för säsongarbete trots allt genomförs så bör tillstånd för säsongarbete omfattas av fler kontroll- och skyddsregler än idag, för att säkerställa att arbetskraftsmigranter med tillstånd för säsongarbete inte utnyttjas eller exploateras av oseriösa arbetsgivare.

Hanna Gunnarsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Håkan Svenneling (V)

Jessica Wetterling (V)

Gudrun Nordborg (V)